

Utvecklingsatsning för en bra livsmiljö och tillväxt

Ljusne vid Ljusnans mynning

Utveckling av Ljusne vid Ljusnans mynning

Handlingsprogrammets status

Handlingsprogrammet ska, inom den geografiska avgränsningen, ge en helhetsbild av angelägna åtgärder. En helhetsbild, ett underlag, som förenklar processen från politiska fördelningsbeslut till planering för genomförande.

Programmet ska ses som ett sätt att samla betydelsefulla fakta samt som en bruttosamling av olika projektidéer. Under processens gång överförs genomarbetade delar till detaljplaneuppdrag, projektplaner med mera.

Inom ramen för visionsarbetet för Söderhamns kommun pekas på strategin ”Tillgångar som växer” med strategin ”Utveckla attraktiva livsmiljöer” som en förutsättning för att ge kommunen en positiv utveckling. De åtgärder som diskuteras i detta program ”Utvecklingsprogram Ljusne vid Ljusnans mynning” är därför en viktig del av kommunens utvecklingsarbete.

Handlingsprogrammets avgränsning och syfte

Områdesavgränsning

Det område som behandlas skall ses som en preliminär avgränsning och förändringar kan ske i det vidare arbetet då kunskaperna fördjupas och förutsättningarna tydligare träder fram. På norra sidan av Ljusnan ingår området mellan Industrivägen och vattnet. Detta område innehåller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och värdefulla strukturer. Den gamla brandstationen ingår och även området ut till den smalspåriga järnväg som funnits över det gamla kraftverkets utlopp som numera är gångväg. Hela området från lotsstationen i öster och båthamn ingår. På södra sidan om Ljusnan innefattas området från masugnen i väster till den äldre bebyggelsen i söder och ut till och med campingplatsen i öster.

Programmets syfte

Programmet syftar till att ge Ljusne en positiv identitet och stolthet genom att

- öka kontakten mellan Ljusne centrum och älv- och havslandskapet.
- utveckla ursprungliga och vackra delar av den vattennära bebyggelsemiljön på Ljusnans stränder i Ljusne genom att återanvända och ta till vara gamla byggnader, strukturer och anläggningar innan de förfallit för långt.
- skapa vatten- och havsnära bebyggelse i visionens anda genom återanvändning och kanske nybebyggelse.
- skapa intressanta besöksmål för besöksnäring och rörligt friluftsliv med både kulturhistoriska och miljömässiga kvaliteter.
- förbättra älvens värden för besöksnäringen genom utveckling av fiske och biologisk mångfald.

Planeringsförutsättningar

För utvecklingsområdet gäller fördjupade översiktsplaner för Ljusne- Vallvik samt Ljusnans mynning. Dessa planer överensstämmer ej med nedanstående projektidéer i alla avseenden. De utgör dock ej något formellt hinder men de kan bli aktuella för översyn. Området norr om älven är ej detaljplanelagt. Söder om älven gäller detaljplaner som kan utgöra formella hinder och kan aktuella att ändra. Norr om älven är strandskyddet upphävt för industriområdet. Strandskyddet är även upphävt inom detaljplanelagt område söder om älven. Bebyggelsen norr om älven har inventerats av Länsmuséet 2005. Ett relativt omfattande material av gamla kartor och foton finns och materialet har erhållits från Bruksmuséet och privatpersoner i Ljusne. Gällande vattendomar är föremål för översyn. Utvecklingsarbetet kring Ljusnans mynning bör synkroniseras med översynen av vattendomarna.

Förutsättningar

Historik

Kronolaxfisken vid Ljusnan finns omnämnda redan på 1550-talet och dessa fortlever under 16-, 17- och 1800-talen. 1901 finns fortfarande 5 uppgångskar och 31 notvarp för lax i Ljusnan.

Det geografiska område som behandlas i detta program har under lång tid varit kärnan i Ljusnes industriella centrum.

Ljusne Bruk på älvens södra strand förstördes av vårfloden 1677.

1721 brändes Ljusne Bruk av ryssarna.

Det första sågverket norr om älven anlades 1854 och ett järnbruk uppfördes inom samma område 1882. Lokaliseringen var naturligtvis beroende av den omedelbara närheten till Ljusnan som levererade kraft och råvaror. Ljusnan är fortfarande en stor leverantör av kraft men genom att närheten till kraftkällan ej längre är den avgörande lokaliseringsfaktorn för järn-, stål och trävaruindustrin finns nu enbart vissa av byggnaderna kvar.

Ljusnefors kraftverk som uppfördes 1977 har kraftfullt förändrat de äldre strukturerna och med sin storskaliga betongkaraktär utplånat den känsla av bruksmiljö som fanns här tidigare. Genom att arbetsplatserna försvunnit har även Ljusnes befolkning förändrats på ett dramatiskt sätt. Befolkningen i Ljusne har minskat med 27 % från 3602 till 2626 under perioden 1992-2006.

Aktuella trender och bakgrund

Aktuella trender som skulle kunna ge Ljusne en positiv utveckling är människors ökade krav på livskvalitet, och att betydelsen av upplevelseturism ökar. Ljusne är en fantastisk plats där havet/skärgården möter en stor älv. Ljusne har goda kommunikationer med egen regional tågstation, goda vägförbindelser och därmed restidsmässigt nära till befolkningstäta områden som Gävle, Uppsala och Stockholm. Med alla dessa tillgångar skulle Ljusnes utveckling kunna vändas.

Bebyggelsemiljön

För Ljusnes del är området mellan nuvarande Ljusne centrum och älven en barriär med förfallna byggnader och industriområden som saknar användning. Genom att ta fasta på den ursprungliga bruksmiljön, riva vissa byggnader som är visuella barriärer och så förfallna att de ej kan återanvändas samt renovera andra och återskapa äldre miljöer och kontakten med Ljusnan kan Ljusne ges ett nytt ansikte och därmed en mer positiv identitet. På älvens södra sida finns den industriella vaggan och ett studium av detta område synes även angeläget.

Ekonomiska konsekvenser

Dom ekonomiska konsekvenserna för att ge Ljusne en positiv identitet och stolthet innebär i ett inledande skede stora investeringskostnader för att skaffa sig rådighet över strategiska fastigheter, mark o byggnader. I ett skede två gäller det att anpassa mark och byggnader för nya ändamål. Det kan innebära kostnader för marksanering, kvalitetshöjande åtgärder i vatten samt rivning av hela eller delar av fastigheter. Skede tre med att bygga nytt och/eller rusta upp befintliga byggnader för ändamål som passar in i ”nya Ljusne” kommer att innebära ytterligare investeringskostnader”. Skede fyra när byggnader och anläggningar i mark och vatten är iordningställda tillkommer det kostnader för skötsel utöver den kapitaltjänst som alla investeringar inneburit. Utöver beskrivna kostnader för sk ”hårda åtgärder” kommer det att uppkomma kostnader i samband med sk ”mjuka åtgärder”, nätverksbyggen”, synliggörande, evenemangsskapande etc.

Alla åtgärder bör prövas om de platsar i detta utvecklingsammanhang och alla åtgärder bör föregås av en utredning som även redovisar genomförbarhet . Administrativa kostnader finns genom hela utvecklingsprocessen medan kostnader för nödvändiga utredningar ligga i ett tidigt skede.

Finansiering

Administrativa kostnader	kommunal insats inom budgetram
Utredningskostnader	kommunal insats delvis inom budgetram
Förvärvskostnader(Investering)	kommunal insats/ utökad budgetram
Rivnings- o saneringskostnader	kommunal insats / utökad budgetram
Investeringskostnader	kommunal insats/ Eu-bidrag/statsbidrag/ extern insats
Drift o underhållskostnader	kommunal insats / utökad budgetram/ extern insats